

Streptokokin aiheuttamaa nielutulehdusta ei saa hoitaa antibiootilla ilman mikrobiologista diagnoosia

A-ryhmän beetahemolyyttinen streptokokki aiheuttaa tavallisimmin nielutulehduksen tai peitteisen nielurisatulehduksen. Suuri osa lääkäreistä hoitaa infektion antibiootilla ilman etiologista diagnoosia, ja peitteinen nielutulehdus onkin yksi yleisimmistä aiheuttomien ja tehottomien antibiootihoidon aiheista. Miten hoito mahtaa onnistua tulevaisuudessa sairaanhoitajilta?

Nielun ja risojen tulehduksen voi aiheuttaa lukuisa määrä viruksia ja bakteereita. Pienillä lapsilla adenovirus on yleisin ja A-streptokokki on tavallisin ja merkittävin bakteeri 5–15-vuotiailla.

Infectious Diseases Society of America (IDSA) on päivittänyt ohjeensa A-streptokokin aiheuttaman nielutulehduksen diagnostiikasta ja hoidosta (Shulman ST ym. Clin Infect Dis 2012 doi:10.1093/cid/cis629). Ne pitää kaikkien potilaita hoitavien lääkärin ja sairaanhoitajien tuntea.

1. A-streptokokin aiheuttamaa nielun ja risojen tulehdusta ei voi kliinisin perustein erottaa viruksen aiheuttamasta nielutulehduksesta eli on aina pyrittävä mikrobiologiseen diagnoosiin. Nuha, yskä, rakkulat suun limakalvolla ja äänen käheys

kuitenkin tukevat virusetiologiaa. Streptokokkipikatestin sensitiivisyys on 70–90 % ja spesifisyys 95 %, eli positiivinen pikatestitulos riittää diagnoosiksi mutta negatiivinen pitäisi varmistaa nieluviiljelyllä.

2. Mikrobiologista diagnoosia ei suositella alle 3-vuotiailla, sillä A-streptokokin aiheuttama nielutulehdus on harvinainen pienillä lapsilla. Seurantanäytteitä ei tarvitse ottaa eikä oireettomia perheenjäseniä tarvitse tutkia ja hoitaa.

3. Penisilliini ja amoksisilliini (10 vrk) ovat ensisijaiset antibiootit, kefaleksiini penisilliiniallergiikoilla.

4. Jos potilas sairastaa toistuvia nielun ja nielurisojen tulehduksia ja todetaan aina A-streptokokkipositiiviseksi, pitää pohtia kroonisen kantajuuden mahdollisuutta; olisiko toistuva nielutulehdus kuitenkin virusten aiheuttama? Yllättäen ohjeissa otetaan selvä kanta, jonka mukaan nielurisojen poistoa ei suositella A-streptokokin aiheuttamien nielutulehduksien vähentämiseksi.

Tämän pitäisi olla selvää tekstiä, sanoi presidentti Urho Kekkonen aikanaan, kun lopetti junanlähettäjien lakon. ■ OR